

vir o mulieri, esis paf-ocidita segun militala judiciado. Plu multa kam 10.000 kombatanti di la Komuno mustis aden karcero, esis ek-pulsita o kondamnita a deporteso.

Do la Komuno di Paris esis vinkita nur per direta helpo da Bismarck. La komuna intereso inter ilu e la Franca guvernerio esis impedar per omna moyeni demokrata guvernerio en Francia kun reprezentanti di la laboristala klaso.

Ye la 25esma di mayo 1871 dum sua parolo koram la Deutscher Reichstag (Germana parlamento) August Bebel simpatiis kun la batita komunardi kontraste a Bismarck.

Ek interreto

(t: gs)

Los tres grandes (la granda trio)

La art-formo di la muralismo naskis en ta Mez-Amerikana lando, qua komence la duadekesma yarcento dum plu kam un yardeko esis shanceligita da grava revoluciono civil-militala: Mexikia. La lando ne kalmeskis til la duadeka yari di la lasta yarcento, qua anke reflektis su en la stando dil instrukteso di la habitantaro – dum la yaro 1920 Mexikia havis 72 % iliterati. La ministro pri edukeso José Vasconcelos (1882-1959) sucesis iniciar grandioza kultur-ofensivo danke a facile donita moyeni financiala da la guvernerio. En sua ofico kom *Secretario de Educación Pública* (ministro pri edukeso) Vasconcelos agis kom impuls-donanto por la nova art-formo muralismo.

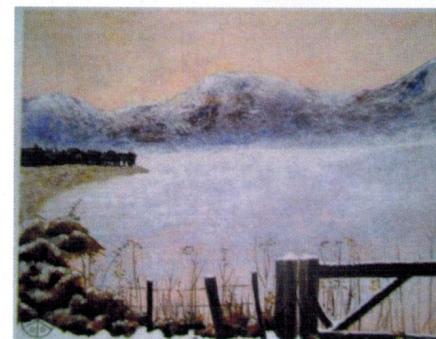
Sub la Germanizita nociono „Muralismus“ on konocas murala pikturi, qui pro lia social-kritikala e historiala kontenaji devis influar la grandparte iliterata habitantaro. La freskaji alta de plura metri (nomizita Murales) esis piktita adsur muri di publika edifici ed esis tale acesebla por omni. Ante omno la progreso di la lando, ma anke l'indijena kulturo, esis reprezentata per heroizita ceni laboristala e rurala. Ulte to sempre on glorizis patriotale la revoluciono e romantikizis la pre-Hispaniana vivo dil aborijenaro. José Vasconcelos tala-maniere agis kom spirituala mecenato favore artala stilo, qua famozeskos trans la nacionala frontieri di Mexikia. Los Tres Grandes, quale Diego Rivera (1886-1957, spozulo di Frida Kahlo), José Clemente Orozco (1883-1949) e David Alfaro Siqueiros (1896-1974) esis lua maxim importanta reprezentanti. On povas klare ri-konocar lia konvinkeso politikala per lia verki, li esis konvinkata komunisti. La murala pikturi manifestas impresante la konvinkeso di lua kreeri, li konocigas la credo di la piktisti favore la Mexikana revoluciono, do esas klare direktita kontre opresado di la klaso ek laboristi e rurani.

Pri la artistala heredajo di la muralisti, precipue kun David Alfaro Siqueiros (videz https://de.wikipedia.org/wiki/David_Alfaro_Siqueiros), existas specala ligilo kun la strukturismo, ula nova e populara artala tendenco, qua naskis en Europa triadek yari ante nun.

Kande la Idisto ed artist-filizofo, Felix Stoffel, en la yaro 2000 kun sua spozino Ellen voyajabis a Mexikia, li vizitis famoza Amerikana artist-kolonio en San Miguel de Allende. Dum la tempo inter la du mond militi ibe, en la Central-Amerikana mont-urbo, renkontris multa intelektzoj, poeti, autori ed artisti por kambiar nova idei revolucionala. San Miguel de Allende, qua pro sua pitoreska edifici, kustumala en ca lando, konsideresis kom *Pueblo Mágico* (magiala loko) e divenis spiritalatra hemo di la

Mexikiana kreativ-ceno. Pro to esas komprenebla, ke anke la *Los Tres Grandes* ne esis stranjeri en la artistala kolonio. En la yaro 1940 Amerikana soldati venis a San Miguel de Allende por restorar su de la surmenaji di la milti, exemple la katastrofo di Pearl Harbor. Versimile la artistala kolonio aparis avan la debiligita yuna viri quale liberala avangardistala Mekka.

Sinistre: Susana Bowman, strukturisto, *Mountain Landscape*, 2000 (privat-posedajo).

Kent Bowman, modernisto, *Untitled Mexican Landscape*, 1948 (fondo: Stewart Gallery, Palm Springs)

Un del admiranto esis la yuna Kaliforniano Kent Bowman. Kande tandem en 1945 la milti finis, il divenis helpanto di Siqueiros e mariajis su kun la Mexikianino Casimira Bravo. Bowman quik recevis, simile kam sua mentoro, katedro ye l'instituto *Bellas Artes* en Mexiko, qua til hodie reputesas kom famoza art-instrukterio (deskribita inter altra en „Siqueiros: His Life and Works“, 1994 da Phillip Stein).

Bowman heredigis a sua filiino, Susana, sua artistala talento, elqua sempre deziris lernar la piktado profesione. Ma el devas renunciar la konvenanta studio, pro ke sua patro mortabis frue e legacabis apene ulo a la familie.

Kande la gespozi Stoffel engajis elu, la sole edukanta matro di tri infanti, kom lia voyaj-guidantino, li konoceskos elu plu bone. Pos to li quik decidis posibligar kompleta studio por siorino Bowman en lia art-instrukterio en Suisia. Susana, qua antee nultempe sejornis en Europa, vivis pose dum plura monati en la chef-urbo di la kanton Graubünden, en Chur, ed ibe huis intensa instrukteso pri strukturistala piktado, di qua la teknikala e filozofiala framo esis fondita da Felix Stoffel dum l'okadeka yari (www.structuristicart.com). Ankore dum elia unesma expozeno en Suisia el vendis la plu multa de lia verki, qui produktesis dum lua stipendio. Kun sua familio el povis vivar per ca pekunio en sua hemlando plu longe kam un yaro.

(fs)

